

Yıl: 2, Sayı: 4, Eylül 2015, s.333-347

INESJOURNAL
ULUSLARARASI EĞİTİM BİLİMLERİ DERGİSİ
THE JOURNAL OF INTERNATIONAL EDUCATION SCIENCE

**Sabahattin ÇİFTÇİ¹, Ahmet SABAN²,
Saniye Nur GÜNDÜZ³, Fatma Tuğba OLAÇ⁴**

İLKOKUL ÜÇÜNCÜ SINIF ÖĞRETMENLERİNİN ÜÇÜNCÜ SINIF FEN BİLİMLERİ DERSİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ⁵

Özet

Fen bilimleri dersi ilkökul ve ortaokul 4,5,6,7 ve 8. Sınıfların programında yer alan bir ders iken ilk kez 2014-2015 eğitim öğretim yılı ile birlikte ilkokulların 3. Sınıf programlarına da eklenmiştir. Yapılan bu araştırmada ilk kez ilkokulların 3. Sınıf programlarında yer alan fen bilimleri dersinin, dersin uygulayıcıları olan 3. sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda Konya ili merkez Meram, Karatay ve Selçuklu ilçelerinden tesadüfi olarak seçilen ilkokulların 3. Sınıflarında derse giren 126 öğretmenle açık uçlu sorulardan oluşan 7 soruluk görüşme formlarıyla fen bilimleri dersi hakkındaki görüşleri alınmıştır. Yapılan araştırma sonucunda sınıf öğretmenleri fen bilimleri dersinin 3. Sınıf programlarında yer almasının uygun olduğunu en önemli eksikliklerin dersin öğretmen kılavuz kitabının, öğrenci çalışma kitabı ile deney araç gereçlerinin olmayışını göstermişlerdir. Öğretmenler ayrıca fen bilimleri dersinin kazanımlarının öğrencilerin seviyesine uygun ve günlük hayatla ilişkili olduğunu belirtmişlerdir.

Anahtar kelimeler: Fen bilimleri, sınıf öğretmenleri, ilkökul

THE WIEWS OF 3rd GRADE CLASSROOM TEACHERS ABOUT SCIENCE LESSONS OF 3rd GRADE

Abstract

Sciences lesson used to be included in primary and secondary schools 4th, 5th, 6th, 7th, and 8th grade programs, and as of 2014-2015 academic year, this lesson is included in the 3rd grade program as well. The purpose of the present research is evaluating sciences lesson included in primary school 3rd grade program for the first time, based on 3rd grade teachers, who are the implementers of the lesson. In accordance with this purpose, 126 3rd grade teachers, randomly selected among teachers working in

1Doç.Dr. Necmettin Erbakan Üniversitesi, Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı, sciftci@konya.edu.tr

2 Prof. Dr.Necmettin Erbakan Üniversitesi, Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı, ahmet_saban@yahoo.com.tr

3Yüksek lisans,,Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü

4Yüksek lisans, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü

5 Bu çalışma 24. Eğitim bilimleri kongresinde (16-19 Nisan 2015) sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

central districts of Konya province were interviewed with an interview form, which consists of 7 open-ended questions. According to the obtained findings, teachers think that including sciences lesson in the 3rd grade program is appropriate, and their most important problem is the lack of a teacher's book for the lesson, a student workbook and experiment equipment. Teachers also stated that, sciences lesson attainments were appropriate for student level, and related with daily life.

Key Words: Sciences, class teachers, primary school

GİRİŞ

Bilim ve teknolojiye yaşanan gelişmelerin yol açtığı değişim, dünyayı, ülkeleri ve insanları da değişime zorlamaktadır. Değişen dünyada var olabilmenin ya da varlığını sürdürebilmenin yegâne yolu bu değişime ayak uydurabilmektir. Ülkelerin yaşanan değişime kendilerini ve yurttaşlarını uyarlamasının yolu da hiç kuşkusuz eğitimden geçmektedir. Bu nedenledir ki son yıllarda ülke eğitim sistemlerinde ve programlarında hızlı bir değişim ve dönüşüm yaşanmaktadır. Bu değişim ve dönüşümün yaşandığı ülkelerden biri hiç kuşkusuz ülkemiz Türkiye'dir. Yapılandırmacı eğitim programının benimsenmesi ile programlarda başlayan değişim 4+4+4 diye adlandırılan eğitim sisteminde yaşanan değişimle ivme kazanmıştır. Programlarda yaşanan son değişikliklerden bir tanesi olan 4+4+4 eğitim sistemi ile birlikte 5 yıldan 4 yıla düşürülen ilkokulların ders programlarında değişimler yaşanmıştır. Bu değişimlerden birisi de ilk kez ilkokul 3. Sınıf programına yerleştirilen fen bilimleri dersi.

Fen bilimleri, insanların, tarih boyunca hayatını devam ettirebilmek ve sağlıklı yaşayabilmek için bitki ve hayvan dünyasıyla ilgilenmişlerdir. Fen bilimleri, insanların ihtiyacı olan doğayı ve doğadaki olayları, canlıları tanımak, kavramak, gereksinimleri doğrultusunda kullanmak, değiştirmek ve kendileri için faydalı hale getirmek istemeleri sonucunda doğmuştur (Balkı ve Sülün, 2009). Topsakal (1999), fen bilimlerini, bilimsel düşünme ve bu bilimsel düşünmeyi uygulamaya koyma şeklinde tanımlamıştır. Fen Bilgisi doğadaki olguları, kavramları, ilkeleri, doğa kanunlarını ve kuramları anlama, yorumlama, uygulama ve bunlardan günlük hayatta yararlanabilme gayretleridir (Akt: Öztürk, 2009).

2014-2015 öğretim yılında ilkokul programına eklenen Fen Bilimleri dersi ile 3. sınıf seviyesinde öğrencilerden; duyu organları ve görevleri ile birlikte sağlığının korunması için yapılması gerekenler; canlı ve cansız varlıklar, doğal ve yapay çevre, kaynakların bilinçli kullanımı ve sağlıklı yaşam; maddeyi niteleyen özellikler, maddenin hâlleri; varlıkların hareket şekilleri, cisimleri hareket ettirme ve durdurma, itme ve çekme kuvveti, ışığın görmedeki rolü, ışık kaynakları, sesin işitmedeki rolü, çevredeki doğal ve yapay sesler, elektriğin günlük yaşamdaki kullanımı, piller, elektriğin güvenli kullanımı, Dünya'nın şekli ve gözlemlenebilir yapısı ile ilgili konularda bilgi, beceri ve duyuş sahibi olmaları beklenmektedir. Toplamda 32 kazanımı ve yıllık 108 saat olan dersin haftalık süresi ise 3 saattir. Ders 7 üniteden oluşmaktadır (MEB, 2013). Yaşanan bu değişikliklerle birlikte İlkokul ve ortaokulda toplam 5 yıl boyunca görülen fen bilimleri dersi 6 yıla çıkarılmıştır.

Amacı, öğrencilerin doğal dünyayı öğrenmeleri ve anlamaları, bunun düşünsel zenginliği ile heyecanını yaşamalarını sağlamak, her sınıf düzeyinde bilimsel ve teknolojik gelişme ile olaylara merak duygusunu geliştirmelerini teşvik etmek, kişisel kararlar verirken uygun bilimsel süreç ve ilkeleri kullanmak, fen ve ekolojiyle ilgili sosyal, ekonomik, çevre sorunlarını fark etmelerini, bunlarla ilgili sorumluluk taşımalarını ve bilinçli kararlar vermelerini sağlamak ve benzeri nedenler olarak gösterilmiştir. Milli Eğitim bakanlığı fen bilimleri dersi öğretim programının vizyonunu ‘tüm öğrencileri fen okur yazar bireyler olarak yetiştirmek olarak açıklanırken. Fen okuryazarı bireyler, Fen bilimlerine ilişkin temel bilgilere (Biyoloji, Fizik, Kimya, Yer, Gök ve Çevre Bilimleri, Sağlık ve Doğal Afetler) ve doğal çevrenin keşfedilmesine yönelik bilimsel süreç becerilerine sahip, kendilerini toplumsal sorunlarla ilgili problemlerin çözümü konusunda sorumlu hissedilen, yaratıcı ve analitik düşünme becerileri yardımıyla bireysel veya işbirliğine dayalı alternatif çözüm önerileri üretebilen, bunlara ek olarak, bilgiyi araştıran, sorgulayan ve zamanla değişebileceğini kendi akıl gücü, yaratıcı düşünme ve yaptığı araştırmalar sonucunda fark eden bireylerdir. (MEB, 2013). Yapılan bu araştırmada 2014-2015 eğitim öğretim yılı ile birlikte ilkokul 3. Sınıf ders programına eklenen fen bilimleri dersi hakkında bu dersin ilk kez görüldüğü 3. sınıf öğretmenlerinin görüşlerini ortaya koymak amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki alt problemlere cevap aranmıştır.

1. ilkokul 3. Sınıf öğretmenleri fen bilimleri dersinin ilkokul 3.sınıflara getirilmesini nasıl değerlendirmektedirler?
2. İlkokul 3. Sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre ilkokul 3. Sınıf fen bilimleri dersi için hazırlanan ders kitaplarının içeriği nasıldır?
3. ilkokul 3. Sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre ilkokul 3.sınıf fen bilimleri dersinin işlenişinde (uygulama ve değerlendirme aşmalarında) karşılaşılan güçlükler nelerdir?
4. ilkokul 3. Sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre ilkokul 3.sınıf fen bilimleri dersinin kazanımları
  - a. Öğrenci seviyesine uygunluk yönünden
  - b. Programdaki temel becerileri kazandırma açısından
  - c. Gerçek yaşamla ilişkilendirmesi bakımından nasıldır?
5. ilkokul 3. Sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre ilkokul 3.sınıf fen bilimleri dersinin öğrencilere olumlu yansımaları nelerdir?

YÖNTEM

Araştırma nitel araştırma yöntemlerine göre gerçekleştirilmiştir. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması desenindedir. Nitel araştırmada durum

çalışması, bir olayın yoğun bir şekilde çalışılmasıyla ilgilidir. Ama “durum” anlamı bir bireyden bir köy halkına ya da bir olaydan belli bir programın uygulanması gibi bir dizi işleme göre değişebilir. Bu her bir kişinin köy halkının, olayın, programın ortak paydası olan durum sınırlı bir sistemin birbirine bağlı işleyen parçalarıdır (Stake, 1995, Akt: Glesne, Ersoy ve Yalçınoğlu, 2013, s. 30) . Araştırma durum çalışması türlerinden bütüncül tek durum desenindedir. Bütüncül tek durum desenleri, bir birey bir kurum bir program, bir okul gibi tek bir analiz birimini içerir ve üç durumda kullanılır. Bunlar iyi formüle edilmiş bir kuramın teyidi ya da çürütülmesi genel standartlara uymayan aykırı durumların çalışılması ve daha öncesinde hiç kimsenin çalışmadığı veya ulaşamadığı durumların çalışılması şeklindedir (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

Araştırmanın çalışma grubunu Konya, merkez ilçelerindeki (Meram, Selçuklu ve Karatay) ilkokullardan tesadüfi olarak seçilen 3.sınıf öğretmeni olan 126 sınıf öğretmeni oluşturmuştur.

Tablo 1. *Araştırmaya katılan öğretmenlerin cinsiyete göre dağılımı*

Cinsiyet	Frekans	Yüzde
Erkek	62	% 49.2
Kadın	64	%50.8

Tablo1. İncelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin sayılarının birbirine yakın olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin oranı % 49.2 iken kadın öğretmenlerin oranı ise %50.8 dir.

Tablo 2. *Araştırmaya katılan öğretmenlerin mesleki kıdeme göre dağılımı*

Mesleki kıdem	Frekans	Yüzde
1-5 yıl	21	%16.6
6-10 yıl	10	%7.9
11-15 yıl	15	%11.9
16-20 yıl	37	%29.3
21-25 yıl	16	%12.6
26 yıl ve üstü	27	%21.4

Tablo 2. İncelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerden en fazla kıdeme sahip olanlar %29.3 ile 16-20 yıl arası kıdeme sahip olan öğretmenlerdir. Bunu %21.4 ile 26 yıl ve üstü kıdeme sahip öğretmenlerin olduğu görülmektedir.

Veri toplama araçları:

Araştırmada veriler, araştırmacılar tarafından geliştirilen açık uçlu soru formu ile toplanmıştır. Araştırmacılar formda yer alacak soruları belirlemek için öncelikle 3. Sınıf fen bilimleri ders kitabı araştırmacılar tarafından incelenmiş ardından 3. Sınıflarda görev yapan 2 sınıf öğretmeni ile ders hakkında bir görüşme yapılmış görüşmenin

ardından 11 adet soru hazırlamış bu maddeler önce 3. Sınıf öğretmeni olan bu 2 sınıf öğretmeninin görüşlerine göre şekillendirilmiş ardından program değerlendirmesi niteliğinde olan bu çalışma için Eğitim programları ve öğretimi alanından 2 öğretim üyesinin görüşü alınarak soru sayısı 6 maddeye indirgenmiştir. Soru formundaki 4. Soru 3 şıklı hale getirilmiştir.

Araştırma soruları:

1. 3. Sınıf fen bilimleri dersinin ilkökul 3.sınıflara getirilmesini nasıl değerlendiriyorsunuz?
2. 3. Sınıf fen bilimleri dersi için hazırlanan ders kitaplarının içeriğini değerlendirir misiniz?
3. 3.sınıf fen bilimleri dersinin işlenişinde (uygulama ve değerlendirme aşmalarında) varsa karşılaştığınız güçlükler nelerdir?
4. 3.sınıf fen bilimleri dersinin kazanımlarını
  - a. Öğrenci seviyesine uygunluk yönünden
  - b. Programdaki temel becerileri kazandırma açısından
  - c. Gerçek yaşamla ilişkilendirmesi bakımından değerlendiriniz?
5. Bu dersin sizce öğrencilere olumlu yansımaları nelerdir?
6. Dersle ilgili ilave etmek istediğiniz görüş ve önerileriniz varsa ekleyiniz?

Verilerin analizi ve yorumlanması

Araştırmanın verilerinin analizinde nitel araştırmada kullanılan analiz yöntemlerinden biri olan betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Betimsel analizin amacı, ham verilerin okuyucunun anlayabileceği ve isterlerse kullanabileceği bir biçime sokulmasıdır. Betimsel çözümlemede elde edilen veriler daha önceden belirlenen temalara göre özetlenir ve yorumlanır. Görüşülen ya da gözlenen bireylerin görüşlerini çarpıcı bir biçimde yansıtmak amacıyla doğrudan alıntılara sık sık yer verilir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu çalışmada veriler analiz edilirken temalara ayrılmış, frekansları belirlenmiştir. Çalışmanın güvenilirliğini arttırmak için katılımcıların görüşlerinden sık sık alıntılar yapılmış ve bu alıntılara tablolarda yer verilmiştir. Veriler analiz edilirken ilkökul 3. sınıf öğretmenlerine (126) numara verilmiş, bununla birlikte öğretmenin cinsiyeti ve mesleki kıdemi de ifadelerin yanında yer almıştır. Örneğin: (Ö.74, E, 6-10) 74 numaralı erkek ve 6-10 yıllık bir kıdeme sahip bir katılımcı olduğunu göstermektedir.

BULGULAR VE YORUMLAR

Araştırmanın birinci alt problemiyle ilişkili olarak 3. Sınıf öğretmenlerinin bu yıl ilk kez 3. Sınıf ders programında yer alan fen bilimleri dersine ilişkin genel görüşleri sorulmuştur. Öğretmenlerin bu konuyla ilgili görüşleri Tablo.4'te verilmiştir.

Tablo 4. 3.Sınıf öğretmenlerinin fen bilimleri dersine ilişkin görüşleri

Kategoriler	ff	%	Örnek İfadeler
Olumlu	11	88	Olumlu buluyorum. 3.sınıfta böyle bir dersin olması öğrenciler açısından sonraki yıllara ön hazırlık olacak ve bu dersten korkulmaması gerektiğini anlayacaklar. (Ö.117, E, 16-20 yıl)
			Yerinde bir karar olarak değerlendiriyorum 4. Sınıfa hazırlık açısından mantıklı (Ö.6, K, 26 yıl üstü)
			Bu dersin 3.sınıfa alınmasını olumlu buluyorum. Ders çocukların çok ilgisini çekiyor . merakla dinliyor, öğreniyorlar.(Ö. 102, K, 21-25 yıl)
			Öğrencilerin ilgisinin çok oldu bir ders olduğu için diğer derslere motive etmekte yardımcı oluyor. (Ö.94, K, 26 yıl üstü)
Olumsuz	15	12	Çünkü 4. sınıf fen bilimleri dersine hazırlıyor Öğrencilerin ilgisini çekiyor Çocuklar için farklı uygulamalar ve deneylerle işlendiği için kalıcı ve eğlenceli bir ders olduğunu söyleyebilirim. (Ö,41, K, 1-5yıl)
			Hayat bilgisinden ayrılması iyi oldu. Fen bilimleri ders konularının çoğu hayat bilgisi konularında vardı ayrı bir ders olarak konulmasını daha olumlu olduğunu düşünüyorum (Ö.1, E, 26 yıl üstü)
			Ancak Aceleyle getirilmiş Hayat bilgisi dersinden fen bilimleri konularının ayrılması zaman uygulama, gözlem ve deneyler açısından daha verimli olmuştur. (Ö26, E, 16-20yıl)
			Olumlu değerlendirebilmekle birlikte aceleyle getirildiğini düşünüyorum çocuklara alt yapı için uygulama malzemeleri de gönderilse daha iyi olurdu. (Ö. 63, E, 11-15yıl).
Olumsuz	15	12	Doğru bir karar, ancak hazırlanan müfredatın düzenlenmesi gerekiyor. Acele hazırlanmış.
			3.Sınıflar için erken olduğunu düşünmekteyim. (Ö.25, E, 16-20 yıl).
			Çocuğun yaşı itibariyle hayat bilgisi dersi konuları daha hafif olduğundan anlaşılması daha kolay oluyordu. Bu yüzden 3. Sınıfta fen bilimleri dersinin olması iyi olmadı. (Ö.51, K, 16-20 yıl).
			Abartılı buluyorum hayat bilgisi içinde verilebilir konular temel eğitimde ayrıntılar olmamalı. (Ö. 5, E, 6-10yıl).
			Gereksiz buluyorum. Hayat bilgisi yeterliydi. (Ö.93, E, 1-5 yıl)

Tablo 4. İncelendiğinde 3. Sınıf öğretmenlerinin büyük çoğunluğu (f.111, %88) fen bilimleri dersinin 3. Sınıf programında yer almasını olumlu karşılarken bunun sebebi olarak bir sonraki sınıfa hazırlık olması, öğrencilerin ilgisini çeken ve zevkli bir ders olması ve hayat bilgisinden ayrılmasında öğretmenlerin bu dersin 3. Sınıfta okutulmasına yönelik yapmış oldukları olumlu değerlendirmeler olarak görülmektedir.

Öğretmenlerin bir kısmı ise olumlu karşılımlarına rağmen araç gereç ve programla ilgili bir takım eksiklikler olduğunu, programın biraz aceleye getirildiğini ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin küçük bir kısmı (f.15, %12) ise fen bilimleri dersine ilişkin olumsuz tutuma sahip olduklarını bunun nedeni olarak da, fen bilimleri dersinin 3. Sınıf öğrencileri için erken olduğu düşüncesi ile fen bilimleri dersinin içeriğinin mevcut hayat bilgisi programının içinde var olduğu görüşü ağırlıklı olarak belirtilmiştir.

Araştırmanın ikinci alt problemi fen bilimleri dersi için hazırlanan ders kitaplarının içeriklerinin değerlendirilmesi istenmiştir. 3. Sınıf öğretmenlerinin bu konuyla ilgili görüşleri tablo 5’de verilmiştir.

Tablo5. Fen bilimleri ders kitabının içeriğine ilişkin görüşler

Kategoriler	f	%	Örnek İfadeler
Yeterli	71	56.3	Çünkü Öğrenci seviyesine uygun Başarılı buluyorum, Fen bilgisi konularına basit şekilde giriş yapılmış. (Ö. 116, E, 16-20 yıl) İçerik olarak gayet güzel ve çocukların seviyesine uygun. (Ö. 78, K,16-20 yıl) İçerik öğrencilerin anlayacağı şekilde hazırlanmıştır. Konular günlük hayata uygun, çocukların kolayca hazırlanabileceği şekilde hazırlanmış. (Ö, 123, K, 26 yıl üstü)
			Ancak Etkinlik az Çalışma kitabı yok Konular az İçeriği güzel olmasına rağmen hiç etkinlik yok konu sayısı az olduğundan aynı konuya 2-3 hafta süre verildiğinden çocuklar sıkılıyor. (Ö. 80, E,16-20 yıl) İçerik seviyeye uygundur. Daha fazla etkinlik olursa daha iyi olur. (Ö. 8, E, 21-25 yıl) İçerik olarak sınıfın seviyesine uygundur. Konuların biraz daha artırılmasında fayda görüyorum. Ders saatleri fazla, konular ise az kalıyor . (Ö. 88, E, 6-10 yıl) Konuların detaylarına fazla inilmemiş, yüzeysel anlatılmış, görseller açısından iyi, değerlendirme soruları açısından yetersiz. (Ö. 20, E, 21-25 yıl)
Yetersiz	55	43.6	Çünkü Etkinlik az (İçerik teorik) İçerik basit Çalışma kitabı yok Soyut terimler var Ders kitabı basite indirgenerek hazırlanmış, bilgiler kısa ve basit merak uyandıracak bölümler yok. (Ö.61, E, 16-20yıl) Etkinliklerle günlük yaşamımızdan bol örneklerle zenginleştirilmelidir. (Ö. 98, E, 26 yıl üstü) Daha eğlenceli ve etkinliklerle dolu olabilirdi, teorik bilgi verilmesine gerek yok. Hayatın içinden uygulamalar yaptırılıp amaca ulaştırılabilir. (Ö.22, E, 16-20 yıl) Etkinlikler yok. Çalışma kitabı tarzında bir kitap eklenebilir veya birleştirilebilirdi. Konuyla ilgili alıştırma verilebilirdi. (Ö. 104, K, 21-25 yıl) Öğrenciler henüz soyut düşünme sürecinde olmadıklarından dolayı içeriğin yeterli derecede kavranmadığını düşünüyorum. (Ö. 95, K, 1-5 yıl) Fen bilimleri kitapları daha çok gözlem deney ve uygulama ağırlıklı olabilirdi. (Ö. 26, E, 16-20yıl)

Tablo 5. İncelendiğinde 3. Sınıf öğretmenlerinin çoğunluğu (f,71, %56.3) fen bilimleri ders kitabının içeriğini yeterli bulduklarını ifade ederken içeriği öğrenci seviyesine uygunluk yönünden değerlendirmişlerdir. Yine yeterli diyen öğretmenlerin bir kısmı da

ders kitabının içeriğinin yeterli fakat kitaptaki etkinliklerin azlığı, çalışma kitabının yokluğu ve konuların azlığı da bir eksiklik olarak ifade edilmiştir. 3.sınıf öğretmenlerinden içeriğin yetersiz olduğu yönünde görüş bildirenler ise (f.55, % 43.6) bunun sebebi olarak içerikte yer alan etkinlik sayısının azlığını, içeriğin çok basit olduğunu, çalışma kitaplarının olmadığını, ders kitabında soyut kavramların yer aldığını ve içeriğin uygulamaya dönük olmadığını belirtmişlerdir.

Araştırmanın üçüncü alt problemi 3.sınıf fen bilimleri dersinin işlenişinde (uygulama ve değerlendirme aşmalarında) varsa karşılaştığınız güçlükler nelerdir sorusuna öğretmenlerin görüşleri Tablo.6 da belirtilmiştir.

Tablo. 6. Öğretmenlerin fen bilimleri dersi öğretiminde karşılaştıkları güçlüklerle ilişkin görüşler

Alt temalar	f	%	Örnek ifadeler
Karşılaşmadım	47	37.4	Uygulaması kolay
			Kılavuz kitap eksikliği
			Laboratuvar- deney
			Araç gereç eksikliği
Karşılaştım	79	62.6	Etkinlik azlığı
			Çalışma kitabının olmaması
			Kitabın içeriğinin (uygulama ve değerlendirme) yetersizliği
			Soyut kavramların yer alması

Tablo 6. İncelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğunluğu (f.79, %62.6) uygulamada ve değerlendirmede bir takım güçlüklerle karşılaştıklarını belirtmişlerdir karşılaşılan güçlükler olarak kılavuz kitap eksikliği laboratuvarların olmaması bu nedenle deney yapılamaması, araç-gereç eksikliği, çalışma kitabının olmaması kitapta uygulama ve değerlendirmeye yönelik içeriğin azlığı ve soyut kavramların yer alması öğretmenlerin uygulamada ve değerlendirmede birtakım güçlüklerle karşılaşmalarına

neden olduğunu belirtmişlerdir. Öğretmenlerin (f.47, %37.4) uygulamada herhangi bir problemle karşılaşmadıklarını belirtmişlerdir.

Araştırmanın dördüncü alt problemi 3.sınıf fen bilimleri dersinin kazanımlarını öğrenci seviyesine uygunluk yönünden değerlendirilmesi istenmiş. Öğretmenlerin bu konuyla ilgili görüşleri Tablo.7 de belirtilmiştir.

Tablo 7: 3.sınıf fen bilimleri dersi kazanımlarının öğrenci seviyesine uygunluk açısından

Kategoriler	f	%	Örnek İfadeler
Uygun	112	88.8	Kazanımlar genel olarak somut işlemler dönemine uygun. Herhangi bir kazanımda sıkıntı olduğunu düşünmüyorum. (Ö 37, E, 1-5yıl) Kazanımlar öğrenci seviyesine uygundur. Öğrenciler somut olarak gördükleri ve yaşadıkları için zorlanmıyorlar. (Ö 81, K, 11-15 yıl) Öğrenci seviyesine uygun. Fazla detaya girilmemiş. 3.sınıflar rahatlıkla anlayıp yapabiliyor. (Ö 106,E , 26yıl ve üstü) Seviyeye uygun ve basit kazanımlar var. Öğrencileri zorlayacak seviyede bir müfredat değil. (Ö 72, K,11-15 yıl) Öğrencilerin seviyelerine uygun, anlamakta zorluk çekmediler. (Ö 55,K,16-20 yıl)
Uygun değil	14	11.2	Kazanımlar öğrenci giriş davranışlarının üzerinde verilmiş. (Ö.95,K,1-5 yıl)

Tablo 7 incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin büyük çoğunluğu (f.112, % 88.8) fen bilimleri dersini öğrencilerin seviyesine uygun olduğunu belirtmişlerdir. Öğretmenlerin küçük bir kısmı (f.14, %11.2) ise programın kazanımlarının öğrenci seviyesinin üstünde olduğunu ifade etmişlerdir.

Araştırmanın 4. Alt probleminin bir başka sorusu olan 3.sınıf fen bilimleri dersinin kazanımlarının programdaki temel becerileri kazandırma açısından uygunluğuna ilişkin 3. sınıf öğretmenlerinin görüşleri sorulmuştur. Öğretmenlerin konuyla ilgili görüşleri Tablo.8 de belirtilmiştir.

Tablo 8. Programdaki kazanımların temel becerileri kazandırma durumuna ilişkin görüşler

Kategoriler	f	%	Örnek İfadeler
			Konular günlük hayatta gördüğü, kullandığı araçları kapsadığından gayet iyi algılayabiliyorlar. (Ö 12, E,16-20 yıl)
Uygun	92	73.03	Programdaki temel becerileri kazandırma açısından diğer derslerle uyumlu olduğu ve diğer derslerle ilişki kurulabileceğini gözlemledim. (Ö 88, E, 6-10 yıl) Kazanımlar temel becerileri kazandırma açısından uygundur. Yaparak yaşayarak öğrenebilecekleri kazanımlar çocuklar için uygun olarak seçilmiştir. (Ö 81,K,11-15 yıl) Bir derste tamamlanacak konu üç derse yayılmış, kazanımlar artırılmalı, öğrenciler sıkılıyor. (Ö57,E,11-15yıl)
Uygun değil	16	12.69	Öğrencilerin uygulamaya yönelik etkinliklerin olmaması dolayısıyla beceriler yerine oturmuyor. (Ö 69,E,11-15 yıl) Temel beceriler yakın çevreden örneklerle zenginleştirilmelidir.(Ö 98, E, 26 yıl ve üstü) Temel becerileri kazandırma yönünden faydalı ama uygulamaya daha çok yer verilmeli (Ö 50, K, 16-20 yıl)
Kısmen	18	14.28	Programdaki temel becerileri kazandırma açısından güzel ancak kitapta etkinliklere yer verilmemesi dersin tekrar edilebilmesi anlamında yardımcı kaynaklara ihtiyaç duyulmasına sebep oluyor. (Ö 42, E, 1-5yıl) Temel beceriler çok rahat kazandırılıyor. Ancak müfredatın basit olması ünitelerin yüzeysel bir şekilde çabuk bitirilmesine sebep oluyor. (Ö 83, K, 6-10 yıl)

Tablo 8. İncelendiğinde araştırmaya katılan 3. Sınıf öğretmenlerinin çoğunluğu (f,92, %73.03) kazanımların temel becerileri kazandırmaya uygun olduğunu belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin bir kısmı (f.16, %12.69) kazanımların temel becerileri kazandırmaya uygun olmadığını belirtmişlerdir. Yine öğretmenlerin bir kısmı ise (f,18, %14.28) kazanımların temel becerileri kazandırmaya kısmen uygun olduğunu belirtmişlerdir.

Araştırmanın 4. Alt probleminin bir diğer sorusu 3. Sınıf öğretmenlerine 3.sınıf fen bilimleri dersinin kazanımlarının gerçek yaşamla ilişkilendirilmesi bakımından uygunluğu sorulmuştur. Öğretmenlerin bu konuyla ilgili görüşleri Tablo.9 da belirtilmiştir.

Tablo.9 Kazanımların gerçek yaşamla ilişkilendirilmesine ilişkin görüşleri

Kategoriler	f	%	Örnek İfadeler
İlişkilendirilebilir	104	82.54	Öğrencilerin en büyük sorunu zaten işlenen konuların hangi ders olursa olsun gerçek hayatla ilişkilendirememesidir. Konular günlük hayata uygun, gayet güzel. (Ö 86, K, 16-20 yıl) İnsan yaşamında kullanılan ve var olan etkenlerle ilgili kazanımlar seçilmiş ve bu sebeple de öğrenme daha kolay ve kalıcı olabiliyor. (Ö 81, K, 11-15 yıl) Kazanımlar gerçek hayatla ilişkilendirilerek hazırlanmıştır. Öğrenciler çevreden ve günlük yaşantısından örnekleri vererek dersi zenginleştiriyorlar. (Ö. 117, E, 16-20 yıl) Öğrencilere bu dersin içeriği ile çevre bilinci, sağlıklı yaşam ve bilinçli tüketici olma gibi kazanımlar verilmektedir. Dersin içeriği gerçek yaşamla ilişkilendirilmiştir. (Ö 126, K, 16-20 yıl)
İlişkilendirilemez	11	8.73	Gerçek yaşamla bağ kurma yetersiz, daha çok örneklerle desteklenebilir. (Ö.115, K, 1-5 yıl) Yakın çevresindeki konularla ilişkilendirirken, soyut konuları ilişkilendirmekte zorluk çekiyorlar. (Ö. 95, K, 1-5 yıl)
Kısmen	11	8.73	Gerçek yaşamla alakalı fakat gerçek yaşamla ilgili örneklerin daha fazla olması gerekirdi. (Ö. 51, K, 16-20 yıl) Deney ve etkinliklerle geliştirilmesi durumunda gerçek hayatla ilişkilendirilmesi daha kolay olacaktır. (Ö. 41, K, 1-5 yıl) Gerçek yaşamla ilişkilendirdiğimizde çok azını kullanabilir. (Ö 120, E, 26 yıl ve üstü)

Tablo 9. İncelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin büyük çoğunluğu (f.104, %82.54) kazanımların gerçek yaşamla ilişkilendirilebildiğini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin bir kısmı (f.11, % 8.73) kazanımların gerçek yaşamla ilişkilendirilemediğini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin diğer bir kısmı ise (f.11, %8.73) kazanımların gerçek yaşamla kısmen ilişkilendirilebildiğini bunun sebebi olarak da örneklerin azlığını, deneylerin geliştirilmediğini belirtmişlerdir.

Araştırmanın beşinci alt problemi olan fen bilimleri dersinin öğrencilere olumlu yansımaları nelerdir sorusuna öğretmenlerin verdiği cevaplar Tablo.10 da gösterilmiştir.

Tablo. 10 Fen bilimleri dersinin öğrencilere olumlu yansımalarına ilişkin görüşleri

Alt temalar	Örnek ifadeler
Konuların işlevsel olması	Bu dersin öğrencilere doğrudan çok faydası var. Çevresindeki olay olgulara ve değişimlere somut yaşantılar sunmaktadır. Yaparak yaşayarak öğrenme tekniklerini gerçek anlamda bu ders için kullanabiliyoruz. Öğrenciler derse seyerek öğreniyor. (Ö. 6, E, 6-10yıl)
4. sınıfa hazırlanması	Öğrenciler 4. Sınıfta yoğun konularla tanışmadan bir ön hazırlık yapmış oluyorlar. Bu da onların başarısını arttıracaktır. (Ö. 55, K, 16-20yıl)
Araştırmaya sevk etmesi, merak uyandırması	Dersle erken yaşta tanışmaları 4. Sınıfta yaşayacakları bocalamayı bir alt sınıfa indiriyor. (Ö.82, K, 11-15yıl)
Olumlu davranışlar kazandırması (çevre bilinci, sorumluluk duygusu, israftan kaçınma)	Öğrencilerin günlük yaşamı ve kendileri ile ilgili konular işlendiğinden kendilerine ve çevrelerine karşı daha duyarlı olarak yetişiyorlar. Uygulama fazla olduğu için öğrenci dikkatini veriyor. (Ö.81, K 11-15)
Motivasyonu ve derse katılımı arttırmakta	Öğrenciler bu derse çok ilgililer, en çok parmağı bu derste görüyorum çünkü günlük yaşamla bağlantılı konular. (Ö. 28, K, 11-15yıl)
Bilgilerin kalıcılığını arttırmakta	Etrafında olan olayları nasıl, ne zaman, neyin etki ettiğini bilerek gözlemliyor. Hayat için farkındalık oluşturuyor. (Ö. 85, K, 11-15yıl)
	Gelecekteki yaşantılarına yön vermeleri karşılaşılabilecekleri güçlükleri bilgilerinden faydalanarak nasıl çözmeleri gerektiğini bulmalarında faydalı bir ders olarak görüyorum. (Ö. 13, E, 26yıl)
	Hem öğrenci hem de öğretmen açısından farklı ve eğlenceli bir ders öğretmenin kendi çabaları ile değişik etkinlik ve deneylerle işlendiğinde çok güzel olumlu dönütler alması mümkün. (Ö. 41, K, 1-5yıl)
	Hayata dair kazanımları arttı canlılara ve doğaya bakışları değişti.
	Olaylara bilimsel açıdan bakabilme yeteneği kazandırmaktadır. (Ö.22, E, 16-20yıl)

Tablo 10 incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenler fen bilimleri dersinin öğrencilere olumlu yansımaları olarak konuların işlevsel olması,4. sınıfa hazırlanması, araştırmaya sevk etmesi, merak uyandırması, olumlu davranışlar kazandırması (çevre bilinci, sorumluluk duygusu, israftan kaçınma) motivasyonu ve derse katılımı arttırmakta, bakış açılarını geliştirmekte, bilgilerin kalıcılığını arttırmakta, çevrelerini ve kendilerini fark etme ve merak duygularını geliştirdiğini belirtmişlerdir. Bir öğretmen birden fazla konuyla ilgili benzer görüşler belirttiği için bu tabloda frekans ve yüzdelere yer verilmemiştir.

Araştırmanın son alt problemi olan 3. Sınıf öğretmenlerine fen bilimleri dersine ilişkin ilave etmek istedikleri görüş ve önerileri sorulmuştur. Öğretmenlerin bu konuyla ilgili görüşleri Tablo.11 de belirtilmiştir.

Tablo. 11 3. Sınıf öğretmenlerin fen bilimleri dersine ilişkin ilave etmek istedikleri görüş ve önerileri

Alt temalar	İfadeler
Çalışma kitabının olmaması	Çalışma kitabı olmadığı için ödev verme ve değerlendirme yapmada sıkıntılar yaşıyorum (Ö.114, K , 11-15 yıl)
Kılavuz kitap eksikliği	Ders kaynakları resim ve görsellik açısından daha zengin hale getirilmeli, kitap öğrencileri araştırmaya sevk etmeli ve deneye dayalı çalışmalar olmalı (Ö.21 , E, 16-20 yıl)
Kitap görsel açıdan ve konu bakımında zenginleştirilmeli	İlkokul öğrencileri için ders kitaplarındaki resimler önemlidir. Ayrıca bu ders fen bilgisi ise daha da önem arz eden öğrenciler konuları anlamada resimlerden yararlanırlar. Bu nedenle görsellerin daha fazla yer tutması ve canlı renkler olması gerekir. Ders kitabında resimler yetersiz ve renkleri soluk. Öğrencilerin yeterince dikkatini çekmiyor. (Ö, 77, E, 16-20 yıl).
Deney ortamı ve araç gereç eksikliği	Öğretmen kılavuz kitabının olması gerekir. Öğrencilerin konuları pekiştirmeleri açısından çalışma kitaplarının hazırlanması gerekmektedir. (Ö. 80, E, 16-20 yıl)
	Etkinlik çalışma kitabı olmalı, deneyler eklenmeli, çevre koşulları (köy-kasaba, il, ilçe) gözetilmeli (Ö.33, K, 6-10 yıl)
	Konuların artırılması ve öğrenci çalışma kitabı hazırlanmalı, çünkü konular az aynı şeyleri tekrar edip duruyoruz. (Ö.57, E, 11-15yıl).

Tablo 11 incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğunluğu (f.88, %69.8) bu konuyla ilgili görüş ve öneride bulunmuştur. Yapılan önerilerin çoğunluğu fen bilimleri dersi ile ilgili görülen eksikliklerin giderilmesine yöneliktir. Bu öneriler, çalışma kitabının olmaması, kılavuz kitap eksikliği, ders kitabının görsel açıdan ve konu bakımından zenginleştirilmesi gerektiği, deney ortamı ve araç gereç eksikliğini belirtmişlerdir. Öğretmenlerimizin bir kısmı ise (f.38, %30.2) bu konu hakkında görüş belirtmemiştir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırılan konu ile ilgili alan yazında yapılmış bir çalışmaya rastlanılmaması nedeniyle çalışmanın tartışma kısmı sınırlı tutulmuştur. Çalışmanın bulgularında elde edilen sonuçlar ise şu şekildedir;

- İlkokul 3. sınıf öğretmenlerinin Fen bilimleri dersinin ilkokulların 3. Sınıflarının programlarında yer almasına ilişkin genel görüşlerinin olumlu olduğu,
- İlkokul 3. sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre 3. Sınıf fen bilimleri dersinin içeriğinin öğrenci seviyesine uygun olduğu söylenebilir. Bunun yanı sıra çalışma kitabının olmaması, etkinliklerinin ve konuların azlığı içerikle ilgili eksiklikler olduğu,
- İlkokul 3. sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre, fen bilimleri dersine ilişkin yaşanan güçlükler, uygulama ve değerlendirme aşamasında öğretmen kılavuz kitapları ile öğrenci çalışma kitaplarının olmaması ile birlikte laboratuvarların ve

deney malzemelerinin olmamasının bir takım güçlükler yaşanmasına sebep olduğu,

- İlkokul 3. sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre, fen bilimleri dersinin kazanımlarının öğrencilerin seviyesine uygun olduğu,
- İlkokul 3. sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre, fen bilimleri dersinin kazanımlarının programdaki temel becerileri kazandırma açısından uygun olduğu,
- İlkokul 3. sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre, fen bilimleri dersinin kazanımlarının gerçek hayatla ilişkilendirilebilir olduğu,
- İlkokul 3. sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre fen bilimleri dersinin öğrencilere birçok olumlu yansımalarının olduğu bunun başında da öğrencileri hayata ve 4.sınıf fen bilimleri dersine hazırlaması,
- İlkokul 3. Sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre, fen bilimleri dersine ilişkin en büyük eksikliklerin öğrenci çalışma kitapları ile öğretmen kılavuz kitapları ile okullardaki araç gereç eksiklikleri olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Sonuçlara bakıldığında fen bilimleri dersinin ilkökul 3. Sınıflarda uygulanması genelde öğretmenler tarafından olumlu olarak karşılanırken programın bir takım eksiklikleri olduğu görülmektedir. Özellikle yapılandırmacı yaklaşımla birlikte ders kitaplarının yanında öğretmenlere verilen kılavuz kitaplar ile öğrenci çalışma kitaplarının olmaması önemli bir eksiklik olarak görülmektedir. Bunun sebebi olarak bu uygulamanın daha önce pilot uygulama olarak okullarda uygulanmamış olmaması gösterilebilir. Bir başka önemli eksiklikte okullardaki alt yapı ve donanım yetersizliğidir. Okullarda laboratuvarların ve deney araç gereçlerinin olmayışı fen bilimleri dersinin uygulama yönünün eksik bırakılmaktadır. Nitekim Doğan (2010) yaptığı çalışmasında, programların okullarda etkili bir şekilde yürütülebilmesi için okulların fiziki olanakları gözden geçirilmeli ve öğrenme ortamları yapılandırmacı anlayışa göre yeniden düzenlenmesi gerektiğini belirtmiştir.

Araştırma bulgularına dayalı olarak şu öneriler geliştirilmiştir.

- Milli Eğitim Bakanlığı tarafından bu dersin, öğretmen kılavuz kitapları ve öğrenci çalışma kitapları programın başarıyla yürütülebilmesi için bir an önce hazırlanmalıdır.
- 3. Sınıf fen bilimleri dersinin içeriği etkinlik ve görsellik açısından zenginleştirilebilir.
- Okullara fen bilimleri ders programlarına uygun araç gereç desteğinin ve fen laboratuvarlarının kurulması sağlanabilir.

KAYNAKÇA

- Doğan, Y. (2010). Fen Ve Teknoloji Dersi Programının Uygulanması Sürecinde Karşılaşılan Sorunlar. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*. VII, (I), 86-10.
- Glesne, C., Ersoy, A., & Yalçınoğlu, P. (2013). Nitel araştırmaya giriş =: Becoming qualitative researchers : an introduction (2.baskı.). Ankara: Anı Yayıncılık.
- MEB(2013). *İlköğretim Kurumları (ilkokullar ve ortaokullar) Fen Bilimleri Dersi (3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar) Öğretim Programı*.Ankara.
- Öztürk, Ş. (2009). İlköğretim 4. Ve 5. Sınıf fen ve teknoloji dersinde öğretmenlerin karşılaştığı sorunlar (Denizli ili örneği). Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Sülün, A ve Balkı, N. (2008). Türkiye’de Fen Ve Teknoloji Eğitimi Ve Kültür. Erzincan üniversitesi eğitim fakültesi dergisi. Cilt. (1) Sayı. 1.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (20011). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. (5.ed.), Ankara:Seçkin Yayıncılık.